

Hvem træffer hvilke afgørelser om supplerende undervisning, specialundervisning m.v. i folkeskolen, og hvilke klagemuligheder er der?

af konsulent Erik Jappe

I DUKH får vi en del henvendelser om inklusion i folkeskolen, herunder bl.a. reglerne for supplerende undervisning, for specialundervisning og for henvisning til specialskole. Endvidere ønsker mange borgere at høre noget om klagemuligheder - hvem kan der klages til, hvad kan der klages over m.v. Det omhandler denne udgave af praksisnyt.

Supplerende undervisning m.v. i folkeskolen

Efter [folkeskolelovens](#) § 3 a skal børn, der har brug for støtte, og som ikke alene kan understøttes ved brug af undervisningsdifferentiering og holddannelse, tilbydes supplerende undervisning eller anden faglig støtte i henhold til lovens § 5, stk. 5. Hvis der er behov herfor, skal der gives personlig assistance, der kan hjælpe barnet til at overvinde praktiske vanskeligheder i forbindelse med skolegangen.

Efter § 5, stk. 5 skal der i fornødent omfang gives supplerende undervisning eller anden faglig støtte til elever, som af anden grund har behov for støtte.

Omfang: Elever med behov for supplerende undervisning op til 9 undervisningstimer á 60 min. er ikke omfattet af reglerne om specialundervisning.

Ansøgning: Forældre kan ansøge skolelederen om supplerende undervisning m.v., ligesom skolen kan tage initiativ til iværksættelse af supplerende undervisning.

PPR: En beslutning om supplerende undervisning og anden faglig støtte kan sættes i gang af skolen *uden* inddragelse af pædagogisk-psykologisk rådgivning.

Beslutningstager: Det er den lokale skoleleder, der træffer beslutning om iværksættelse af supplerende undervisning. Fra [specialundervisningsvejledningen](#):

"107. En skoleleders beslutning om at tilbyde en elev fx 5 timers supplerende undervisning i faget dansk uden for den almindelige undervisningstid er en afgørelse i forvaltningslovens forstand."

Læs mere herom i dette [netsvar](#) fra DUKH.

Klagemulighed: Der er ikke klageadgang til [Klagenævnet for Specialundervisning](#) i sager om bl.a. supplerende undervisning. Der kan således kun klages til skolelederen i sådanne tilfælde.

Bemærk dog, at afgørelser om supplerende undervisning og anden faglig støtte, jf. § 5, stk. 5, til elever i børnehaveklassen og i 1.-3. klasse, der har mindre end 18 undervisningstimer ugentligt, kan indbringes for klagenævnet, hvis

elevens undervisning kun kan gennemføres med denne støtte i den overvejende del af undervisningstiden (folkeskolelovens § 51, stk. 5).

Specialundervisning

Specialundervisning er undervisning i

- specialklasser,
- specialskoler,
- den almindelige klasse, hvor eleven får støtte i mindst 9 undervisningstimer á 60 min.

Reglerne findes i [folkeskolelovens](#) § 3, stk. 2, hvor det er anført, at børn, hvis udvikling kræver en særlig hensyntagen eller støtte, gives specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand i specialklasser og specialskoler.

Endvidere gives der specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand til børn, hvis undervisning i den almindelige klasse kun kan gennemføres med støtte i mindst 9 undervisningstimer á 60 min. ugentligt.

Det fremgår af folkeskolelovens § 20, stk. 2, at det påhviler kommunalbestyrelsen at sørge for specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand.

Efter lovens § 20, stk. 3 påhviler det regionsrådet at drive lands- og landsdelsdækkende undervisningstilbud for børn og unge under 18 år. Tilbuddene retter sig mod børn og unge, hvis udvikling stiller krav om en særlig vidtgående hensyntagen eller støtte, der bedst kan imødekommes ved en regional foranstaltning (reglerne herfor omtales ikke nærmere her).

De nærmere regler om specialundervisning findes i [Bekendtgørelse om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand](#).

Ansøgning: Forældrene kan ansøge skolelederen om specialundervisning m.v.

PPR: Efter [folkeskolelovens](#) § 12, stk. 2 sker henvisning til specialundervisning, som ikke er af foreløbig karakter, efter pædagogisk-psykologisk rådgivning og efter samråd med eleven og forældrene. Elevens synspunkter skal tillægges passende vægt under hensyntagen til elevens alder og modenhed. Se også PPR-oversigten på sidste side.

Beslutningstager: Skolelederen træffer beslutning om specialundervisning på skolen, men lederen kan ikke træffe beslutning om henvisning til specialklasser på andre skoler i eller udenfor kommunen eller træffe beslutning om henvisning til specialskole i eller uden for kommunen.

Det er normalt et visitationsudvalg i skoleforvaltningen, der træffer beslutning om henvisning til specialklasse og specialskole m.v. Din lokale skoleleder kan orientere dig om, hvordan proceduren er i din kommune.

Klagemulighed: Der er klageadgang til [Klagenævnet for Specialundervisning](#) i sager om specialundervisning m.v. Efter folkeskolelovens § 51, stk. 3 kan en borger inden for 4 uger klage over afgørelser om henvisning, afslag på henvisning eller tilbagekaldelse af henvisning til specialskoler og specialklasser.

Efter folkeskolelovens § 51, stk. 4 kan afgørelser om det nærmere indhold af foranstaltningen på specialskoler eller i specialklasser inden 4 uger fra afgørelsens meddelelse af forældrene indbringes for Klagenævnet for Specialundervisning.

Genvurdering m.v.: Klage over afgørelser truffet af skolelederen indsendes til skolelederen. Klage over afgørelser truffet af visitationsudvalget indsendes til udvalget. Klagefristen er som nævnt 4 uger. Inden for 4 uger skal de så genvurdere deres afgørelser. Fastholdes en afgørelse, skal de inden for 4 uger sende klagen videre til Klagenævnet for Specialundervisning.

Klagereglerne findes i [specialundervisningsbekendtgørelsen](#) § 20 - § 22, herunder hvilke sagsakter myndigheden skal fremsende til klagenævnet (§ 22, stk. 4). Det fremgår af [K-meddelelse nr. 31](#), at genvurderingsfristen heller ikke i denne type altid overholdes. Fra meddelelsen:

"I mange konkrete sager, som klagenævnet har behandlet, har kommunen ikke genvurderet en påklaget afgørelse inden fristens udløb, og ofte er klager ikke blevet orienteret om forsinkelsen og oplyst om, hvornår en genvurdering af afgørelsen kunne forventes. I andre konkrete sager, hvor kommunen har opretholdt afgørelsen, er klagesagen ikke fremsendt inden for fristen på 4 uger. Dette har medført en forlænget sagsbehandlingstid i et stort antal klagesager."

I DUKH har vi gentagne gange hørt fra borgere om lignende problemer med overholdelse af frister m.v.

Sagsbehandling m.v.: I sager om specialundervisning m.v. gælder forvaltningslovens regler om partshøring, begrundelse m.v.

Eksempler: Klagenævnet for Specialundervisning
[Klagenævnet for Specialundervisning](#) har på deres hjemmeside offentliggjort en række K-meddelelser med omtale af en række sager, hvor de har truffet afgørelse om specialundervisning m.v.

Det faglige indhold: [K-meddelelse nr. 33](#) drejer sig om indholdet af det faglige indhold af kommunens specialundervisningstilbud. Forældrene har bl.a. henvist til, at skolen ikke levede op til reglerne om minimumstimetal, og at eleven ikke fik tilstrækkelig fagundervisning. Fra afgørelsen:

"Klagenævnet har behandlet en række klagesager, hvor forældre til en elev i et segregeret specialundervisnings-tilbud

har været utilfredse med indholdet af undervisningen i forhold til antallet af undervisningstimer og det faglige indhold i timerne. Kommunale specialundervisningstilbud skal overholde reglerne om minimumstimetal og fagundervisning."

Ønske om specifik tilbud: [K-meddelelse nr. 25](#) vedrører forældreønsker om specifikke undervisningstilbud. Det fremgår af afgørelsen, at klagenævnets ændring af kommunens afgørelse ikke i alle tilfælde medfører, at forældrenes ønske herefter skal følges. Fra afgørelsen:

"Nogle klagesager vedrører klage over kommunens henvisning til et bestemt specialundervisningstilbud, da forældrene ønsker barnet henvist til et andet tilbud. Nævnet vil i sådanne sager foretage en vurdering af, hvorvidt kommunens tilbud matcher barnets undervisningsbehov.

Hvis nævnet finder, at kommunens tilbud ikke i tilstrækkelig grad tilgodeser barnets undervisningsbehov, vil nævnet tilsidesætte kommunens afgørelse og samtidig beskrive, hvad for en slags tilbud eleven i stedet skal have.

Nævnet vil typisk ikke pege på et bestemt tilbud.

Hvis forældrene i forbindelse med sagens behandling har ønsket et bestemt tilbud, og dette tilbud matcher barnets behov, har nævnet i nogle sager henvist til, at dette tilbud kan være et relevant tilbud for barnet. Det fremgår nemlig af bestemmelsen i bekendtgørelsens § 4, stk. 2, sidste punkt, at forældrenes og elevens ønske med hensyn til den skolemæssige placering så vidt muligt skal følges.

Det er derved ikke udelukket, at andre tilbud også kan være i overensstemmelse med klagenævnets afgørelse. Såfremt forældrene herefter er utilfredse med det nye tilbud, kan der indgives ny klage, hvorefter nævnet vil tage stilling til, om der er grundlag for at tilsidesætte kommunens nye afgørelse."

Inddragelse og samarbejde: I DUKH oplever vi på samme måde som klagenævnet, at forældrene i nogle klagesager giver udtryk for utilfredshed med kommunens manglende inddragelse af dem i beslutningerne om specialundervisning til deres børn. I [K-meddelelse nr. 2](#) fastslås det, at det følger af folkeskolelovens regler om specialundervisning, at forældrene og eleven selv skal inddrages tæt i skolemyndighedernes afgørelser om specialundervisning. I [specialundervisningsbekendtgørelsen](#) er det således anført:

- Der skal lægges betydelig vægt på forældrenes ønsker med hensyn til den nærmere tilrettelæggelse af den specialpædagogiske bistand (§ 4, stk. 1, sidste pkt.).
- Forældrenes og elevens ønske med hensyn til den skolemæssige placering skal så vidt muligt følges (§ 4, stk. 2, sidste pkt.).

Frit skolevalg: Efter [folkeskolelovens](#) § 36, stk. 3 har forældre krav på, at deres barn bliver optaget i en folkeskole efter eget valg i bopælskommunen eller i en anden kommune under forudsætning af, at det kan ske inden for de rammer, kommunalbestyrelsen i skolekommunen har fastsat. Det gælder også for børn med behov for specialundervisning m.v. I [K-meddelelse nr. 9](#) fastslås det, at klagenævnet ikke kan behandle sager om frit skolevalg. Fra afgørelsen:

”Klagenævnet har alene kompetence til at tage stilling til, om en kommunes tilbud tilgodeser elevens specialundervisningsbehov, eller om der i modsat fald skal henvises til et andet tilbud, herunder et tilbud om specialskole.”

Hele året: En kommune kan lovligt fastsætte retningslinjer med henblik på en hensigtsmæssig visitation af elever til specialundervisning. Der er ikke i folkeskoleloven hjemmel til at opstille en særlig regel om, at der efter en bestemt dato i året ikke kan træffes afgørelse om specialundervisning. Det fremgår af [K-meddelelse nr. 13](#), at henvisning til specialskole eller specialklasserække og tildeling af støtte-timer kan ske på et hvilket som helst tidspunkt i løbet af skoleåret.

Opfølgning: [K-meddelelse nr. 37](#) handler bl.a. om pligten til at foretage opfølgning. Fra afgørelsen:

”Skolelederen skal løbende og mindst én gang om året vur-dere, om den specialpædagogiske bistand til en elev skal

fortsætte, ændres eller ophøre. Afgørelse forudsætter en pædagogiskpsykologisk vurdering. Hvis en sag er utilstrækkelig oplyst, hjemviser klagenævnet sagen til fornyet be-handling i kommunen.”

Afrunding

Reglerne om supplerende undervisning og specialunder-visning m.v. er ikke så lige til at forstå for borgere med be-hov for hjælp.

Desværre oplever mange forældre, at de i skoleregi ikke får den rådgivning og vejledning, som de har behov for. Alt for ofte oplever vi i DUKH, at forældrene er usikre om, om de-res sag behandles efter forskrifterne.

Det er vigtigt her til sidst at understrege, at i sager om sup-plerende undervisning og specialundervisning gælder for-valtningslovens regler partshøring, begrundelse, klagevej-ledning m.v.

Indstilling og henvisning til PPR m.v.

	Ikke behov for specialpædagogisk bistand (min-dre end 9 uv)	Behov for specialpædagogisk bistand (mere end 9 uv)
Skole-lederen	Bkg. § 15, stk. 1 . Hvis elevens skolesituation giver anledning til alvorlig bekymring, kan skolens leder efter samråd med eleven og forældrene indstille eleven til en pædagogisk-psykologisk vurdering, selv om eleven ikke kan anses for at have behov for specialpædagogisk bistand.	Bkg. § 2. Hvis det antages, at en elev har behov for specialpæ-dagogisk bistand, jf. folkeskolelovens § 3, stk. 2, skal eleven indstilles til en pædagogisk-psykologisk vurdering. Indstilling afgives af skolens leder til pædagogisk-psykologisk rådgivning, eventuelt på initiativ af den kommunale sundhedstjeneste, hvis denne har kendskab til psykiske, fysiske, sproglige eller sensoriske funktionsvanskeligheder hos eleven, som giver grund til at antage, at eleven har behov for specialpædagogisk bistand.
For-æl-dre-ne	Bkg. § 15, stk. 2. Forældrene kan anmode skolens leder om en pædagogisk-psykologisk vurdering af deres barn, hvis de finder, at der er behov herfor. Hvis skolens leder afslår forældrenes anmodning, skal afslaget meddeles skriftligt	Bkg. 2, stk. 2. Forældrene og eleven kan anmode om en pæda-gogisk-psykologisk vurdering i de tilfælde, hvor de finder, at der bør iværksættes specialpædagogisk bistand. Stk. 3. Indstilling om en pædagogisk-psykologisk vurdering, jf. stk. 1, afgives efter samråd med forældrene og eleven. Mod-sætter forældrene sig, at der foretages en pædagogisk-psyko-logisk vurdering, kan der kun afgives indstilling herom, hvis skolens leder anser det for absolut påkrævet, at der foretages en vurdering af elevens behov for specialpædagogisk bistand.
Eleven	Se § 15, stk. 1 ovenfor.	
Øjeblik-kelig indsats	Kan ikke iværksættes.	Bkg. § 5. Specialpædagogisk bistand kan iværksættes uden iagttagelse af den i §§ 2-4 angivne fremgangsmåde, hvis eleven befinder sig i en særlig vanskelig situation, der nødvendiggør en øjeblikkelig indsats fra skolens side. Der skal dog snarest fo-retages en pædagogisk-psykologisk vurdering, hvis den etable-rede specialpædagogiske bistand skønnes at ville strække sig over mindst 3 uger (15 skoledage).
Klage-mulig-heder	Fra pkt. 74 i specialundervisningsvejledningen : <i>Skolelederens beslutning om henvisning eller af-slag på henvisning af en elev til pædagogisk-psy-kologisk rådgivning kan ikke indbringes for kom-munalbestyrelsen, jf. folkeskolelovens § 45, stk. 2, 2. pkt.</i> I denne bestemmelse står der: ”Lederens konkrete beslutninger vedrørende skolens elever inden for de mål og rammer og principper, som kommunal-bestyrelsen henholdsvis skolebestyrelsen har fast-sat, kan ikke behandles af kommunalbestyrelsen.”	Hvis skolelederen afviser at indgive indstilling: Så kan foræl-drene selv henvende sig i PPR og anmode om en vurdering jf. bkg. § 2, stk. 2 (se ovenfor). Hvis PPR afviser at foretage en pæd.psyk. vurdering: Det må PPR ikke, idet det i givet fald vil være en overtrædelse af bkg. § 2, stk. 2. Se evt. også pkt. 12 i specialundervisningsvejledningen .